

Jubilujúci Ekoplagát

Od r. 1978 pod gestorstvom Ministerstva kultúry SR a v súčasnosti aj Ministerstva životného prostredia SR pripravujú dvaja usporiadatelia - Správa NP Malá Fatra v Gbelanoch a Považská galéria umenia v Žiline - pravidelnú medzinárodnú súťažnú prehliadku vydaných plagátov s tematikou ochrany prírody a životného prostredia EKOPLAGÁT. Od 7. októbra do 30. novembra 1993 sa konalo vo výstavných priestoroch galérie v Žiline v poradí už šieste medzinárodné trienále EKOPLAGÁT '93. Bez prerušenia kontinuity a zamerania si pripomenulo 15. výročie trvania.

Grafický design, ku ktorému plagát patrí, má obrovskú moc. Pôsobí na voľbu, rozhodovanie, konanie a aktivitu širokých mas ľudí. Preto si mnohé osobnosti z oblasti užitočnej grafiky vo svete i u nás uvedomujú svoju veľkú zodpovednosť. Začínajú hovoriť o morálke grafického designu, ktorý by nemal prijímať objednávky, čo sú v rozpore s ľudskosťou. Prejavuje sa to aj v oblasti ekoplagátu. Otázkou ekológie považujú za jednu z najdôležitejších. Pociťujú potrebu vyjadrovať osobný postoj formou voľného autorského plagátu. Náučno-didaktické a propagačné plagáty prihlasujú autori už len v menšej miere.

V kolekcii EKOPLAGÁT '93 veľmi silne zazneli súčasné pohyby a problémy sveta. Narastá prepätosť a nedeliteľnosť otázok možných ekologických katastrof s otázkami vojnovnej hrozby a nebezpečia zamorovania rádioaktivitou. Práce prechádzajú k základným otázkam bytia, spojených s existenciou Zeme. Autori však tentokrát, viac ako kedykoľvek predtým, hľadajú a otvárajú cesty k ich riešeniu. Kládú dôraz na pozitívne hodnoty ľudského života a na úctu k všetkému živému vôbec. Chápu to ako základ týchto ciest.

Vo výstavnom súbore prevažovali plagáty voľnej autorskej tvorby. Je to prejav rastúcej osobnej ľudskej zaangažovanosti tvorcov. Badáme aj väčšiu výtvarnú a umeleckú vyváženosť kolekcie ako celku. S lútosťou sme si však uvedomili, že klesol počet autorov a prác zo štátov bývalého východného bloku. Z krajín, odkiaľ vyšli viacerí laureáti predchádzajúcich trienál. Veríme, že to nebude dlhodobým príznakom, ale skôr výzvou pre designérov aj u nás doma.

Na trienále boli najpočetnejšie zastúpené práce japonských autorov, významné postavenie získava popri nemeckom rakúsky plagát. Rastie účasť výtvarníkov z krajín tretieho sveta.

V čistej výtvarnej reči obrazových symbolov dominujú v tvorbe ázijských autorov globálne problémy Zeme, potreba zmeny myslenia a konania ľudí. Vyjadrujú to aj zvolené témy - Som tu, Láska a mier na Zemi, Zajtra je príliš neskoro.

Na plagátoch európskych autorov i niektorých autorov zo zámoria sme sa stretli s väčšou rozmanitosťou zvolených foriem a výtvarných prostriedkov. V námetoch zasa s praktickosťou a vecnosťou dnešného, možného a aktívneho riešenia konkrétneho problému alebo situácie v možnostiach malých komunít. Nevyhýbajú sa však ani všeobecným otázkam ekológie.

Mení sa postoj k hierarchii postavenia a hodnotenia jednotlivých typov civilizácií a kultúr. Spätne sa prehodnocuje "osvietenstvo" poslania Európy iným svetadielom, ich pôvodným národom a ich "civilizovanie". Sú to príznaky odkryvania problémov vzťahov medzi svetom symbolicky rozdeleným na bohatý Sever a chudobný Juh, ale rovnako aj rastúcej krízy hodnôt technicky a konzumne orientovaných kultúr.

Práca medzinárodnej poroty EKOPLAGÁT '93 trvala dva dni. Bola naplnená diskusiami nad plagátmi 58 autorov a 11 inštitúcií z 23 krajín, medzi ktorými sú najpoprednejšie osobnosti súčasného grafického designu. Išlo jej o to, aby v kolekcii trienále ocenila najprínosnejšie diela, prinášajúce nové myšlienky a obrazové hodnoty zasahujúce diváka.

Hlavnú cenu udelili Shigeovi Fukudovi z Japonska za celú kolekciu prihlásených plagátov, 1. cenu získal Rafic Farah z Brazílie, 2. cenu Chaz Maviyane-Davies zo Zimbabwe, 3. cenu Hirokatsu Hijikata z Japonska. Porota využila svoje právo udeliť aj Čestné uznania autorom Jiřtmu Světlíkovi z Českej republiky, Hiroshovi Satoovi z Japonska a Olegovi Veklenkovi z Ukrajiny. Popritom ocenila práce sprievodných podujatí - výstavy návrhov nevydaných plagátov zo Slovenska a práce detí z výstavy kresieb Ekoplagátik. Trienále

sprevádzalo aj premietanie videokaziet s ekologickou tematikou v predajniach elektroniky v meste Žilina.

Podujatie Ekoplagát od svojho zrodu prerastá rámec výtvarného podujatia. Je nielen umeleckým posolstvom, ale aj fórom aktuálnych postojov a názorov ľudí z rôznych svetadielov k otázkam budúcnosti Zeme, s ktorou je spojená aj budúcnosť človeka. Záujem širokej verejnosti i odborníkov svedčí o potrebe a zmysle takéhoto fóra.

Dana Doricová

Shigeo Fukuda (Japonsko): Rio 92. Grand prix EKOPLAGÁT 93.

